

Pre-service Teachers' Perceptions about Formative Assessment: A Metaphorical Study

Serkan Buldur, Sivas Cumhuriyet University, 0000-0002-0733-4287

Gülendam Hasbek, Bahçeşehir Educational Institutions, 0000-0001-7545-0194

Abstract

The aim of this study is to examine pre-service teachers' perceptions of the formative assessment concept through metaphors. This study was carried out based on the phenomenology model, which is one of the qualitative research designs. The study group consisted of 433 pre-service teachers from a public university. In the data collection stage, participants were asked to complete a "Formative Assessment is like ....., because ....." sentence. Data analysis was based on content analysis technique. As a result of the study, 42 different metaphors were produced by 127 pre-service teachers regarding to formative assessment concept. The metaphors produced were examined in four categories: "Improving students' learning", "Identifying the learning gap", "Re-planning the teaching process" and "Assessment throughout the process". When the frequencies related to the categories are examined, it was determined that the highest number of metaphor was produced in the category of "Improving students' learning". It was determined that these were followed by "Assessment throughout the process", "Re-planning the teaching process" and "Identifying the learning gap". The metaphors developed by pre-service teachers were found to be generally compatible with the characteristics of formative assessment.

Keywords: *formative assessment, metaphor, pre-service teacher*

Inönü University
Journal of the Faculty of Education
Vol 21, No 2, 2020
pp. 595-615
DOI: 10.17679/inuefd.568082

Received : 20.05.2019
Accepted : 04.08.2020

Suggested Citation

Buldur, S. and Hasbek, G. (2020). Pre-service teachers' perceptions about formative assessment: A Metaphorical Study, *Inonu University Journal of the Faculty of Education*, 21(2), 595-615. DOI: 10.17679/inuefd.568082

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Formative assessment is the type of assessment in which the assessment practices is integrated with learning process and students are active during the process. In this type, assessment practices are spread throughout the learning process and it is aimed to improve to learning of students who are evaluated in more than one method (Buldur, 2014). As is known, the effectiveness of the assessment activities carried out in the classroom is directly related to the teachers who conduct these activities (Brookhart, 1997). The assessment practices of teachers in the classroom depending on many factors. Such as; beliefs (Genç, 2005), level of knowledge and skill (Cheng, 2006; Frey, 2009), school facilities (Abadiano & Turner, 2003), time (Gilligan, 2007) and high-stakes tests (Bol, 2004). In this context, it is important to determine not only the level of knowledge and skills of the teachers about the types of assessment, but also their perceptions. The perceptions of individuals can be determined by many methods such as; scale, drawing, interview and metaphors. However, especially metaphors are considered to be the most powerful mental tools that structure, direct and control our thoughts (Saban, Koçbeker & Saban, 2006).

Purpose

A limited number of studies (Gök, Erdoğan, Özen-Altınkaynak & Erdoğan, 2012; Tatar & Murat, 2011) have been conducted in the relevant literature, where perceptions of measurement and evaluation concepts are examined through metaphors. However, it can be said that this study is important because when the previous studies in the national literature were examined, there was no study investigating the perceptions of the formative assessment concept through metaphors. In this context, the aim of this study is to examine pre-service teachers' perceptions of the formative assessment concept through metaphors.

Method

This study was carried out based on the phenomenology model, which is one of the qualitative research designs. The study group consisted of 433 pre-service teachers from a public university. In the data collection stage, participants were asked to complete a "Formative Assessment is like ....., because ....." sentence. Data analysis was based on content analysis technique. The process of analysing and interpreting the metaphors developed by the participants was carried out in the following stages: (1) the naming/labelling stage, (2) the elimination and clarification stage, (3) the compilation and category development stage, (4) establishing the validity and reliability stage, and (5) transferring the data to the computer stage (Saban, 2008a).

Findings

As a result of the study, 42 valid metaphors were produced by 127 pre-service teachers regarding to formative assessment concept. The metaphors developed were examined in four categories: "Improving students' learning", "Identifying the learning gap", "Re-planning the teaching process" and "Assessment throughout the process".

Metaphors related to "Improving students' learning" category: 62% of the all metaphors produced are in this category. In this category, pre-service teachers developed metaphors about improving the learning levels of students, which is the main purpose of formative assessment.

Metaphors related to "Identifying the learning gap" category: 10% of the all metaphors produced are in this category. In this category, pre-service teachers produced metaphors that focus on identifying students' learning gaps.

Metaphors related to "Re-planning the teaching process" category: 13% of the all metaphors produced are in this category. In this category, the participants produced metaphors for making new arrangements regarding the teaching process in order to improving students' learning and reach the goals of the teaching process.

Metaphors related to "Assessment throughout the process" category: 15% of the all metaphors produced are in this category. The participants produced metaphors in this category regarding the spread of assessment practices throughout the process and the integration of teaching activities and assessment practices.

Discussion & Conclusion

As a result of this study, in which the perceptions of pre-service teachers about formative assessment were examined through metaphors, it was determined that the metaphors produced were compatible with the characteristics of formative assessment practices. This result may show that participants have developed an in-depth understanding of the philosophy of formative assessment activities and their key role in the instruction process. In this study, the perceptions of pre-service teachers about formative assessment were examined through metaphors. As it is known, according to the purpose of assessment types are grouped into three groups; diagnostic, formative and summative assessment (Miller, Linn, & Gronlund, 2009). In this study, only one type of assessment was examined in order to have a larger number of participants and also to examine the perceptions of formative assessment in more depth. It may be suggested to examine the other types (diagnostic and summative) of assessment in new studies. On the other hand, the perceptions of pre-service teachers were examined through metaphors. In new studies, determining perceptions with different tools (such as; scale, drawing, interview) can provide different perspectives on this subject.

Öğretmen Adaylarının Biçimlendirici Değerlendirmeye İlişkin Algıları: Metaforik Bir İnceleme

Serkan Buldur, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, 0000-0002-0733-4287
Gülendam Hasbek, Bahçeşehir Eğitim Kurumları, 0000-0001-7545-0194

Öz

Bu araştırmanın amacı; öğretmen adaylarının biçimlendirici değerlendirme kavramına ilişkin algılarının metaforlar aracılığıyla belirlenmesidir. Nitel araştırma desenlerinden olgu bilim deseni kapsamında yürütülen araştırmanın çalışma grubunu, bir devlet üniversitesinde öğrenim gören 433 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırmada verilerin toplanması aşamasında katılımcılardan "Biçimlendirici değerlendirme ..... a/e benzer; çünkü ....." cümlesini tamamlamaları istenmiştir. Verilerin analizinde içerik analizi esas alınmıştır. Araştırma sonucunda "biçimlendirici değerlendirme" kavramına ilişkin olarak 127 öğretmen adayı tarafından 42 farklı metafor geliştirildiği tespit edilmiştir. Geliştirilen metaforlar; "Öğrenme düzeyini artırma", "Öğrenme eksikliklerini belirleme", "Öğretim sürecini yeniden planlama" ve "Süreç boyunca değerlendirme" şeklinde dört kategoride incelenmiştir. Kategorilere ilişkin frekanslar incelendiğinde en fazla sayıda metaforun "Öğrenme düzeyini artırma" kategorisinde geliştirildiği, bunu da sırasıyla; "Süreç boyunca değerlendirme", "Öğretim sürecini yeniden planlama" ve "Öğrenme eksikliklerini belirleme" kategorilerinin izlediği belirlenmiştir. Öğretmen adaylarının geliştirdikleri metaforların genel olarak biçimlendirici değerlendirmenin karakteristikleri ile uyumlu olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: biçimlendirici değerlendirme, metafor, öğretmen adayı

İnönü Üniversitesi
Eğitim Fakültesi Dergisi
Cilt 21, Sayı 2, 2020
ss. 595-615
DOI: 10.17679/inuefd.568082

Gönderim Tarihi : 20.05.2019
Kabul Tarihi : 04.08.2020

Önerilen Atıf

Buldur, S. ve Hasbek, G. (2020). Öğretmen adaylarının biçimlendirici değerlendirmeye ilişkin algıları: Metaforik bir inceleme. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(2), 595-615. DOI: 10.17679/inuefd.568082

GİRİŞ

Öğretim sürecine ve öğrencilere ilişkin kararlar almak amacıyla nicel ve nitel bilgilerin toplanması, analiz edilmesi ve yorumlanması sürecini kapsayan ölçme ve değerlendirme etkinlikleri (Cizek, 1997; McMillan, 1997) öğretim sürecinin ayrılmaz bir parçasıdır (Linn, 1990). Ölçme ve değerlendirme faaliyetleri öğretim sürecinde; öğrencilerin başarılarının belirlenmesi, geliştirilmesi ve öğretim sürecine ilişkin dönütler alınması gibi pek çok amaca hizmet eder. Bu öneminin yanında ölçme ve değerlendirme uygulamaları öğrencilerin; öğrenme düzeyleri ve başarıları (Black & William, 1998; Brookhart & DeVoge, 1999), öğrenme yaklaşımları (Gulikers, Bastiaens, Kirschner & Kester, 2006; Struyven, Dochy, & Janssens, 2005), başarı amaç oryantasyonları (Ames, 1992; Brookhart, 1997; Buldur ve Doğan, 2017), motivasyonları (Maslovaty & Kuzi, 2002), üst biliş becerileri (Gedikli, 2018) ve öz düzenleme stratejileri (Clark, 2012; Nicol & Macfarlane-Dick, 2006) gibi birçok bilişsel ve duyuşsal özellikleri üzerinde önemli etkilere sahiptir.

Ölçme ve değerlendirme faaliyetlerinin bu önemli etkisinin öğrencilere ne şekilde yansıtacağı ise sınıflarda gerçekleştirilen ölçme ve değerlendirme faaliyetlerinin hangi amaçlarla ve hangi biçimlerde yürütüldüğüne bağlıdır (Buldur, 2014). Miller, Linn, & Gronlund (2009) değerlendirme türlerini; değerlendirmenin öğretim sürecinde kullanılma amacı, biçimi, sonuçların yorumlanması ve doğası olmak üzere dört ana başlık altında toplamıştır. Değerlendirme türleri biçimine göre geleneksel ve alternatif (performansa dayalı) değerlendirme olmak üzere ikiye ayrılırken benzer şekilde sonuçların yorumlanmasına göre de mutlak ve bağıl değerlendirme olmak üzere iki grupta toplanmaktadır. Doğasına göre değerlendirme türleri ise maksimum ve tipik performans değerlendirme olarak iki başlıkta ele alınmaktadır. Son olarak amacına göre değerlendirme türlerine bakıldığında, tanılayıcı, biçimlendirici ve düzey belirleyici olmak üzere üçlü sınıflandırma yapıldığı görülmektedir.

Son yıllarda öğrenme kuramlarında meydana gelen değişimler değerlendirme anlayışlarını da etkilemiştir (Çepni, 2008; Fourie & Van Niekerk, 2001). Araştırmacılar öğretim süreçlerinde öğrencilerin başarılarını artırmak ve amaçlanan öğretim sonuçlarına ulaşmak için, öğrenme ve öğretme süreci boyunca öğretmen ve öğrencilerin aktif olarak katıldığı (Popham, 2008), temel amacın öğrencilerin öğrenme düzeyini artırmak olduğu ve değerlendirmenin öğretim sürecine yayıldığı (Dick, Carey, & Carey, 2001) biçimlendirici değerlendirme uygulamalarının esas alınmasını önermektedirler.

Biçimlendirici Değerlendirme

Biçimlendirici değerlendirme uygulamaları; öğretim süreciyle değerlendirmenin birbirine entegre edildiği, öğrencilerin de değerlendirme sürecinde aktif olduğu, değerlendirme uygulamalarının tüm sürece yayıldığı ve birden çok yöntemle değerlendirilen öğrencilerin öğrenme düzeylerinin artırılmasının amaçlandığı bir değerlendirme anlayışıdır (Buldur, 2014). Biçimlendirici değerlendirme uygulamalarında temel anlayış "öğrenme için değerlendirmedir" (Stiggins, 2002). Yani biçimlendirici değerlendirme uygulamalarındaki temel hedef öğrencilerin başarılarını belirlemekten ziyade başarılarını artırmaktır. Diğer bir deyişle biçimlendirici değerlendirmenin en temel karakteristiği öğrencilerin öğrenme eksikliklerini belirlemek ve gidermektir. Biçimlendirici değerlendirmenin diğer önemli bir karakteristiği ise değerlendirme faaliyetlerinin öğretim süresi boyunca yürütülmesidir (Dick ve diğ., 2001). Buna göre biçimlendirici değerlendirme faaliyetleri sürecin belli bir kısmına odaklanmaktan ziyade tüm süreçte yürütülür ve bu faaliyetlerden elde edilen sonuçlar öğretim sürecinin yeniden planlanmasında kullanılır. Bu bağlamda biçimlendirici değerlendirme uygulamalarının temel karakteristiklerinin; öğrencilerin öğrenme eksikliklerini belirleyerek gidermek yoluyla daha iyi öğrenmelerini sağlamak, bunun için gerekli durumlarda öğretim sürecinde değişiklikler yapmak ve bu faaliyetleri öğretim sürecinin tümüne yaymak olarak ele alınabilir. Bu açıdan biçimlendirici değerlendirme uygulamaları kapsamında ölçme ve değerlendirme faaliyetleri amaç değil de araç olarak ele alınmaktadır. Araştırmacılar, sınıflarda öğrenme süreci boyunca kullanılan, öğrencilerin öğrenme düzeylerini ve motivasyonlarını artıran, öz güven ve öz yeterlik inançları gibi özelliklerinin gelişmesini sağlayan (Goodrum, Hackling & Rennie, 2001) değerlendirme ortamlarında, biçimlendirici değerlendirme anlayışının esas alınmasını önermektedir (Black & William, 1998; Stiggins, 2002).

Alanyazında önerilen bu ölçme ve değerlendirme uygulamalarının sınıf ortamlarına yansımadaki temel sorumluluk öğretmenlerdedir. Çünkü sınıfta yürütülen değerlendirme faaliyetlerinin etkililiği bu faaliyetleri yürüten öğretmenlere doğrudan bağlıdır (Brookhart, 1997). Öğretmenlerin sınıf içindeki ölçme ve değerlendirme uygulamaları ise inançlar (Genç, 2005), bilgi ve beceri düzeyi (Cheng, 2006; Frey, 2009), okul imkânları (Abadiano & Turner, 2003), zaman (Gilligan, 2007), merkezi sınavlar (Bol, 2004) gibi pek çok faktöre bağlı olarak değişmektedir. Bu faktörlerden zaman, okul imkânları, merkezi sınavların varlığı gibi

faktörler daha dışsalken, özellikle değerlendirmeye yönelik inançlar ile bilgi ve beceri düzeyi ise doğrudan öğretmenlere bağlı faktörler olarak göze çarpmaktadır. Bu bağlamda öğretmenlerin değerlendirme türlerine ilişkin bilgi ve beceri düzeylerinin yanı sıra inanç, algı ve felsefelerinin onların uygulamalarını şekillendirdiği söylenebilir (Brookhart, 1997). Öğretmenlerin değerlendirmeye ilişkin bilgi ve beceri düzeyleri ile farkındalıklarının incelendiği bir araştırmada Cheng (2006) öğretmenlerin, ölçme ve değerlendirme faaliyetlerini öğrencilerin öğrenme düzeylerini geliştirmek amacıyla kullanmaları gerektiğinin farkında olduklarını ancak çoğunun öğretim süreci ile değerlendirme sürecini entegre etmekte yeterli bilgi ve beceriye sahip olmadıklarını ve ayrıca farklı değerlendirme türlerinin önemini bilmediklerini belirlemiştir. Üstelik bazı araştırmalarda öğretmenlerin değerlendirme türlerini tanımladıkları ancak öğrencilerin öğrenme düzeylerinin artırılmasında bu değerlendirme türlerinin hangisinin kullanılabileceği ile ilgili derinlemesine bir anlayışa sahip olmadıkları belirlenmiştir (Frey, 2009). Bu bağlamda öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme türlerine ilişkin sadece bilgi ve beceri düzeylerinin değil bunun yanı sıra algılarının da belirlenmesi önemlidir. Bireylerin algıları ölçek, çizim, görüşme ve metafor gibi pek çok yöntemle belirlenebilir. Ancak bunlar içinde özellikle metaforlar düşüncelerimizi yapılandıran, yönlendiren ve kontrol eden en güçlü zihinsel araçlar olarak ele alınmaktadır (Saban, Koçbeker ve Saban, 2006). Çünkü Shuell, (1990) metaforların olgular hakkında düşünmek için bir zihinsel çerçeve sunduğunu vurgulamakta ve bir resim 1000 kelimeye bedelse bir metaforun ise 1000 resime bedel olduğunu iddia etmektedir.

Metafor

Düşüncelerimizi ifade ederken onu karşımızdaki kişi ya da kişilerin anlayabileceği bir yapıya dönüştürmek zorundayızdır. İnsanların bir düşünceyi anlatabilmesi için yaygın olarak kullandıkları yapı türlerinden birisi de metaforlardır (Pratte, 1981). Metafor genel olarak bir şeyi başka bir şeyin bakış açısı ile anlamak ve tecrübe etmek olarak tanımlanabilir (Lakoff & Johnson, 1980). Başka bir deyişle metafor, bir kavramsal alanı başka bir kavramsal alan olarak anlamak biçiminde de tanımlanabilir (Kövecses, 2010). Genel olarak metaforlar sadece günlük hayatta kullandığımız dili süslemeye yönelik bir söz sanatı olarak düşünülse de insan hayatında bundan daha büyük bir öneme sahiptir (Saban, 2004). Çünkü metaforlarda iki benzeşmez olgu arasında bir ilişki kurulur ve/veya belli bir zihinsel şema başka bir zihinsel şema üzerine yansıtılır. Yani metaforlar bireyin belli bir olguyu başka bir olgu olarak görmesine olanak tanır. Bu sayede metaforlar güçlü zihinsel modeller olarak ele alınabilir (Saban, 2008b). Metaforların bu gücünden hareketle alanyazında öğretmenler, öğretmen adayları ve öğrenciler gibi eğitim öğretim süreçlerinin farklı paydaşlarının pek çok kavram hakkındaki algıları metaforlar aracılığıyla belirlenmiştir. Yapılan çalışmalarda özellikle "okul" ve "öğretmen" kavramlarına yoğunlaşıldığı göze çarparken bunun yanı sıra; "teknoloji" (Gök ve Erdoğan, 2010; Kobak ve Taskin, 2012; Kurt ve Özer, 2013), "müdür" (Akan, Yalçın ve Yıldırım, 2014; Bredeson, 1988; Cerit, 2008; Çobanoğlu ve Gökalp, 2015; Dönmez, 2008; İnbar, 1996; Korkmaz ve Çevik, 2018; Linn, Sherman & Gill, 2007; Yalçın ve Erginer, 2012), "müfettiş" (Döş, 2010; Şahin ve Sabancı, 2018; Töremen ve Döş, 2009), "bilgi" (Gürkan, Özgün ve Kahraman, 2017; Saban, 2008a) gibi pek çok kavrama ilişkin algıların metaforlarla incelendiği çalışmalar da yapılmıştır.

Araştırmanın Önemi ve Amacı

Metaforların bireylerin algılarının belirlenmesinde güçlü araçlar (Arnett, 1999) olması nedeniyle, bireylerin eğitim ve öğretim sürecine ait pek çok kavrama ilişkin algıları metaforlar yoluyla araştırılmıştır. Tablo 1'de eğitim bilimleri kapsamında alanyazında metaforlar kullanılarak yürütülen bazı araştırmaların listesi yer almaktadır.

Tablo 1

Eğitim Bilimleri Kapsamında Alanyazında Metaforlar Kullanılarak Yürütülen Bazı Araştırmalar

Kavram	Araştırmacılar
Öğretmen	Aydın ve Pehlivan, 2010; Başaran- Uğur ve Baysal, 2017; Bircan, 2018; Çelikten, 2006; Ekiz ve Koçyiğit, 2013; Eren ve Tekinarslan, 2013; Eminoğlu-Küçüktepe ve Gürültü, 2014; Kalyoncu, 2012; Kiral, 2015; Nikitina & Furuoka, 2008; Ogurlu, Öpengin ve Hızlı, 2015; Oxford ve diğ. 1998; Saban, 2004
Okul	Balcı, 2011; Cerit, 2006; Doğan, 2014; Inbar, 1996; Koçak, 2013; Mahlios & Maxon, 1998; Nalçacı ve Bektaş, 2012; Ogurlu ve diğ., 2015; Özdemir, 2012; Saban, 2008b; Saban ve Keleşoğlu, 2011; Toker-Gökçe ve Bülbül, 2014;
Okul müdürü	Akan ve diğ., 2014; Bredeson, 1988; Cerit, 2008; Çobanoğlu ve Gökalkp, 2015; Dönmez, 2008; Inbar, 1996; Korkmaz ve Çevik, 2018; Linn ve diğ., 2007; Yalçın ve Erginer, 2012
Müfettiş	Döş, 2010; Şahin ve Sabancı, 2018; Töremen ve Döş, 2009
Bilgi	Gürkan, Özgün ve Kahraman, 2017; Saban, 2008a
Teknoloji	Gök ve Erdoğan, 2010; Kobak ve Taskin, 2012; Kurt ve Özer, 2013
Coğrafya	Aydın ve Eser-Ünalı, 2010
Ölçme ve Değerlendirme	Eren ve Tekinarslan, 2013; Gök, Erdoğan, Özen-Altınkaynak ve Erdoğan, 2012; Tatar ve Murat, 2011

Tablo 1’de yer alan çalışmalara bakıldığında eğitim ve öğretim süreçleriyle ilgili pek çok kavrama ilişkin algıların metaforlar yoluyla incelendiği görülmektedir. Ancak araştırmalara bakıldığında ölçme ve değerlendirme kavramlarıyla ilgili olarak ise sınırlı sayıda çalışma (Eren ve Tekinarslan, 2013; Gök ve diğ., 2012; Tatar ve Murat, 2011) yapıldığı göze çarpmaktadır. Bu çalışmalardan birinde Tatar ve Murat (2011) ilköğretim bölümü öğretmen adaylarının “değerlendirme” kavramına yönelik algılarını belirlemeyi amaçlamışlar ve 72 öğretmen adayı ile yürüttükleri araştırmalarında olgu bilim desenini esas almışlardır. Çalışma sonucunda öğretmen adaylarının algılarını “tanımaya”, “biçimlendirmeye” ve “düzey belirlemeye” yönelik değerlendirme olarak üç kategoride gruplandırmışlardır. Benzer bir diğer araştırmada Gök ve diğ., (2012) okul öncesi ve sınıf öğretmen adaylarının “ölçme ve değerlendirme” kavramına ilişkin algılarını metaforlar yoluyla incelemişlerdir. Araştırmacılar 200 öğretmen adayı ile yürüttükleri çalışmalarında genel olarak öğretmen adaylarının ölçme ve değerlendirme kavramına ilişkin olumsuz algılara sahip olduklarını tespit etmişlerdir.

İlgili alanyazına bakıldığında ölçme ve değerlendirme kavramlarına ilişkin algıların metaforlar aracılığıyla incelendiği sınırlı sayıda çalışma (Eren ve Tekinarslan, 2013; Gök ve diğ., 2012; Tatar ve Murat, 2011) olmakla birlikte “biçimlendirici değerlendirme” kavramına ilişkin herhangi bir çalışmaya rastlanmaması nedeniyle bu çalışmanın alanyazındaki bu boşluğu doldurmaya katkı sağlayabileceği söylenebilir. Öğrenme kuramlarında meydana gelen değişmelerin ve gelişmelerin değerlendirme anlayışlarını etkilemesi (Çepni, 2008; Fourie & Van Niekerk, 2001) ve son yıllarda özellikle biçimlendirici değerlendirme uygulamalarının

önem kazanmasından hareketle geleceğin öğretmenleri olacak öğretmen adaylarının biçimlendirici değerlendirme kavramına ilişkin sahip oldukları algıların belirlenmesi de önemlidir. İlgili alanyazında (Cheng, 2006; Frey, 2009) vurgulandığı üzere öğretmenlerin farklı değerlendirme türlerini genel anlamda bilmekle birlikte bunların öğretim süreçlerine nasıl yansıtılacağı ile ilgili derinlemesine anlayış geliştirememiş olmaları da algıların belirlenmesinin önemini ortaya koymaktadır. Bu çalışmada, öğretmen adaylarının biçimlendirici değerlendirmenin karakteristik özelliklerine ilişkin sahip oldukları algılar derinlemesine incelenmiş ve katılımcıların bu karakteristik özellikleri ne derecede içselleştirebildikleri açığa çıkarılmaya çalışılmıştır. Bahsedilenlerden hareketle, bu araştırmanın amacı, öğretmen adaylarının biçimlendirici değerlendirme kavramına ilişkin algılarını metaforlar aracılığıyla incelemektir.

YÖNTEM

Araştırma Deseni

Bu araştırma, nitel araştırma desenlerinden biri olan olgu bilim deseni kapsamında yürütülmüştür. Olgu bilim deseninde, farkında olduğumuz ancak tam anlamıyla kavrayamadığımız kavram veya fenomenlere ilişkin (Yıldırım ve Şimşek, 2005) birden çok kişinin deneyimlerinin araştırılması amaçlandığından (Cresswell, 1998) dolayı öğretmen adaylarının "biçimlendirici değerlendirme" kavramı ile ilgili algılarının incelendiği bu çalışma olgu bilim desenine göre yürütülmüştür.

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu, bir devlet üniversitesinde öğrenim gören 433 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Katılımcıların belirlenmesinde seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden amaçsal örneklemenin bir çeşidi olan ölçüt örnekleme yöntemi esas alınmıştır. Ölçüt örneklemede çalışma grubunda yer alacak katılımcıların seçiminde bazı ölçütler belirlenir ve bu ölçütleri karşılayan kişiler çalışma grubuna dâhil edilir (Patton, 2002). Çalışma grubunu oluşturan öğretmen adaylarının bu araştırmaya dâhil edilmesindeki temel ölçüt "Ölçme ve Değerlendirme" dersini almış olmaları gerekliliğidir. Araştırmaya 303 (%70) kız ve 130 (%30) erkek olmak üzere toplam 433 öğretmen adayı katılmıştır.

Veri Toplama Süreci

Bu araştırmada veri toplama aracı olarak, katılımcıların "Biçimlendirici değerlendirmeye" ilişkin algılarını ortaya çıkarmak amacıyla metaforlardan yararlanılmıştır. Katılımcıların "Biçimlendirici Değerlendirme" ye ilişkin sahip oldukları metaforları ortaya çıkarmak amacıyla katılımcılardan; "Biçimlendirici değerlendirme ..... a/e benzer; çünkü ....." cümlesini tamamlamaları istenmiştir. Bu amaçla öğretmen adaylarına öncelikle metaforlar hakkında kısa bir bilgi verilmiştir. Ayrıca katılımcılara örnek olması açısından farklı kavramlara ilişkin dolu metaforların bulunduğu bir form verilmiş ve bu örnek metaforlar hakkında da ek açıklamalar yapılmıştır. Ardından katılımcılardan örnek metaforların da yer aldığı formdaki boşlukları uygun şekilde doldurarak düşüncelerini yazmaları istenmiştir.

Verilerin Analiz Edilmesi

Katılımcıların geliştirdikleri metaforlar içerik analizi esas alınarak analiz edilmiştir. İçerik analizinin temel amacı toplanan bilgilerin açıklanmasında kesin bir fikre ulaşmaktır. İçerik analizindeki temel yöntem, belirli bir fikir ve konu çerçevesinde benzer bilgi toplamak ve okuyucu tarafından anlaşılmasını sağlayacak bir yol bulmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2005).

Katılımcıların geliştirdikleri metaforların analiz edilmesi ve yorumlanması süreci, Saban (2008a) tarafından önerilen şu beş aşamada gerçekleştirilmiştir: (1) adlandırma aşaması, (2) eleme ve arıtma aşaması, (3) derleme ve kategori geliştirme aşaması, (4) geçerlik ve güvenilirliği sağlama aşaması ve (5) verileri bilgisayar ortamına aktarma aşaması.

Adlandırma aşaması:

Bu aşamada öncelikle katılımcılar tarafından üretilen metaforların alfabetik sıraya göre geçici bir listesi yapılmıştır. Bu doğrultuda öğretmen adaylarının yazılarında belli bir metaforun belirgin bir şekilde dile getirilip getirilmediği incelenmiştir. Basitçe her katılımcının sunduğu kâğıtta dile getirilen metafor kodlanmıştır (örneğin: antrenman yapma, canlı yetiştirme, kalite kontrol vb.).

Eleme ve arıtma aşaması:

Öğretmen adaylarının ortaya koyduğu metaforlar incelenerek metafor formları; konusu, kaynağı ve konu-kaynak ilişkisi açısından analiz edilmiştir. Çalışma kapsamındaki 433 katılımcının oluşturduğu metaforlar değerlendirilerek 127 katılımcının sunduğu metaforlar bu araştırmaya dâhil edilmiştir. Araştırma kapsamı dışında bırakılan metaforlar dört temel gerekçeyle çalışmaya dâhil edilmemiştir.

(a) Herhangi bir metafor kaynağını içermeyen kâğıtlar

Bu grupta ayıklanan metafor formlarında biçimlendirici değerlendirme kavramıyla ilgili tanım ve açıklamalara yer verildiğinden dolayı çalışma kapsamı dışında bırakılmıştır. Bu gerekçeyle kapsam dışında bırakılan bir metafor örneği; *"Biçimlendirici değerlendirme program süreci içerisinde öğrenciye uygulanan değerlendirmedir. Öğrencilerin eksikleri tespit edilip giderilmeye çalışılır. Bu aşamada dönüt çok önemlidir (K310)"* şeklindedir.

(b) Metafora ilişkin herhangi bir gerekçenin (ya da mantıksal dayanağın) sunulmadığı kâğıtlar

Bu gruptaki formlar, öğretmen adaylarının ortaya koyduğu metaforlardaki konu-kaynak ilişkisi bakımından mantıksal uyumsuzluklardan (yani, niçin öyle olduğuna ilişkin ileri sürülen sebeplerden) dolayı değerlendirme dışı bırakılmıştır. Örneğin *"Biçimlendirici değerlendirme inşaat yapmaya benzer. Çünkü kendisine verilen malzemelerden bir bina inşa eder. Aynı şekilde öğrenci de bina gibi kat kat biçimlendirilerek şekillendirilir"* (K66) şeklinde ortaya konulan bir metaforunda, konu (biçimlendirici değerlendirme) ve metafor kaynağı (inşaat yapma) anlaşılabilir olsa da, ortaya konulan bu metaforun neden önemli olduğu veya neye dayanarak ortaya konduğu yeterince belirtilememiştir. Öğrenci malzemeye öğretmen ustaya benzetilmiş ancak, biçimlendirici değerlendirmeye ilişkin açıklama yapılmamıştır.

(c) Biçimlendirici değerlendirme kavramının daha iyi anlaşılmasına herhangi bir katkısı olmayan metaforlar

"Biçimlendirici değerlendirme geri dönüşüme benzer, çünkü bu değerlendirmede öğrenci biçimlendirilirken geri dönüşümde de atık maddeler yeniden biçimlendirilir" (K160) metaforundaki konu ve metafor kaynağı açık ve anlaşılır olduğu halde, metafor biçimlendirici değerlendirme kavramının daha iyi anlaşılmasını kolaylaştırmamaktadır. Geri dönüşüm kutusunun işlevi biçimlendirici değerlendirme kavramını anlamlandırmada yeterli değildir.

(d) Birden fazla kategoriye ait özellikleri içeren metaforlar

Bu gruptaki formlarda, oluşturulan metaforunda birden çok konu kaynak arasında ilişki kurulan metaforlar ayıklanarak araştırmaya dâhil edilmemiştir. Mesela *"Biçimlendirici değerlendirme egzersiz yapmaya benzer, çünkü bu süreçte hem öğretmen hem de öğrenci aktiftir. Süreç ve amaç birbirine entegre haldedir. Egzersiz yaptığımızda vücudumuz şekillenir. Elde edilen dönümlerle değerlendirme yapılır. Biçimlendirici değerlendirme de bunun gibi süreç içinde gerçekleşir"* (K132)." metaforunda biçimlendirici değerlendirme kavramının birden çok karakteristiği belirtilmekle birlikte hangi özelliğinin ön plana çıkarılmaya çalışıldığı belirgin değildir.

Derleme ve kategori geliştirme aşaması:

Eleme ve arıtma aşamasında 306 adet formun araştırma kapsamı dışında bırakılmasıyla birlikte, 127 metafor araştırmaya dâhil edilmiştir. Metaforlar alfabetik olarak tekrar sıralanarak metafor listesi oluşturulmuştur. Bu aşamada öğretmen adaylarının oluşturdukları metaforlar benzer özelliklerine göre farklı kategorilere ayrıldıktan sonra her metafor biçimlendirici değerlendirme kavramına ilişkin sahip olduğu özelliğe göre kodlanmıştır. İncelenen metafor içeriklerine göre öğretmen adaylarının biçimlendirici değerlendirmeye yönelik ürettikleri metaforlar; "öğrenme düzeyini artırma", "öğrenme eksikliklerini belirleme", "öğretim sürecini yeniden planlama", "süreç boyunca değerlendirme" olmak üzere dört kategori altında toplanmıştır. Kategoriler belirlenirken biçimlendirici değerlendirmenin karakteristik özellikleri dikkate alınmıştır (Cauley & McMillan, 2010; Popham, 2008).

Geçerlik ve güvenilirliği sağlama aşaması:

Çalışmanın geçerliğini sağlamak amacıyla; katılımcıların biçimlendirici değerlendirmeye ilişkin algılarının toplandığı dört farklı kavramsal kategorinin nasıl oluşturulduğu ayrıntılı bir şekilde ifade edilmiştir. Ayrıca bulgular kısmında bu dört kategori altında tüm metaforları temsil eden katılımcıların örnek ifadelerine yer verilmiştir. Diğer taraftan yine geçerliği sağlamak amacıyla çalışmada ulaşılan her metafora ilişkin en az bir katılımcının ifadesi (doğrudan alıntı yoluyla) ayrıntılı betimlenmiştir. Araştırmanın güvenilirliği artırmak amacıyla ise araştırmanın yöntemi, verilerin nasıl toplandığı ve hangi yöntemlerle analiz edildiği gibi

araştırmanın bütün basamakları aşama aşama ayrıntılı olarak sunulmuştur. Ayrıca veri analiz aşamasında güvenilirliğinin sağlanması amacıyla, öncelikle iki araştırmacı çalışmada elde edilen metaforları dört kavramsal kategori altında toplanacak şekilde bağımsız olarak analiz etmişlerdir. Daha sonra yapılan karşılaştırma ile uyuşmayan metaforlar belirlenerek analiz süreci yeniden tekrarlanmış ve uyuşmayan metaforlar ile ilgili ortak kararlar alınmıştır. Bu uygulamanın ardından iki araştırmacı tarafından ortak olarak dört kategori altında toplanan metaforların, mevcut kategoriyi temsil etme durumunu teyit etmek üzere uzman görüşüne başvurulmuştur. Daha önce bu konuda çalışmaları olan uzman bir öğretim üyesine 29 farklı metaforun alfabetik olarak sıralandığı bir liste ile araştırmacılar tarafından oluşturulan dört kategorinin isimlerinin ve özelliklerinin yer aldığı açıklamaları içeren bir bilgilendirme formu verilmiştir. Uzmanın listede yer alan örnek metaforları uygun kategoriyle eşleştirmesi istenmiştir. Bu bağlamda araştırmacıların ortak olarak oluşturduğu kategorilendirme ile uzmanın oluşturduğu kategorilendirme karşılaştırılarak görüş birliğinin ve görüş ayrılığının bulunduğu metafor sayıları tespit edilmiştir. Buna göre araştırmacılar ve uzman arasındaki uyum yüzdesi % 93 olarak hesaplanmıştır.

Verileri bilgisayar ortamına aktarma aşaması:

Öğretmen adaylarının oluşturdukları metaforlar, kategorilerine göre alfabetik olarak sıralanmış ve her bir kategorideki katılımcıların sayısı (f) ve yüzdesi (%) hesaplanmıştır.

BULGULAR

Genel Bulgular

Bu bölümde öğretmen adaylarının “biçimlendirici değerlendirme” kavramına ilişkin oluşturdukları metaforlar ve ait oldukları kategoriler açıklanmıştır. Öğretmen adayları tarafından “biçimlendirici değerlendirme” ye ilişkin geliştirilen metaforlar; “Öğrenme düzeyini artırma”, “Öğrenme eksikliklerini belirleme”, “Öğretim sürecini yeniden planlama” ve “Süreç boyunca değerlendirme” şeklinde dört kategori altında incelenmiştir. Bu kategorilere ait metafor bulgularına alt başlıklar halinde sonraki bölümlerde ayrıntılı olarak yer verilmiştir. Öğretmen adayları tarafından geliştirilen 42 geçerli metafor, alfabetik sıraya göre her bir metaforu temsil eden katılımcı sayısı ve yüzdeleri ile birlikte Tablo 2’de yer almaktadır.

Tablo 2

Öğretmen Adayları Tarafından Biçimlendirici Değerlendirme Kavramına İlişkin Geliştirilen Metaforlar

Metafor Adı	f	%
Ağaç budama	2	1,57
Aile eğitimi	1	0,79
Akvaryum şartlarını düzenleme	1	0,79
Ameliyat etme	3	2,36
Antrenman yapma	9	7,09
Bahçivanlık	3	2,36
Bebek bakma	1	0,79
Bitki yetiştirme şartları	4	3,15
Canlı yetiştirme	15	11,81
Çırak yetiştirme	2	1,57
Çocuk yetiştirme	4	3,15
Dekorasyon yapma	2	1,57
Deneme sürüşü yapma	3	2,36
Denetim yapma	8	6,30
Fidan yetiştirme	2	1,57
Film yönetme	1	0,79
Harita	1	0,79
İnsan kaynakları uzmanı	1	0,79
İyi bir dost	1	0,79
Marangozluk	1	0,79
Nişanlılık süreci	2	1,57
Otomobil üretimi	1	0,79
Öğüt verme	1	0,79
Öz eleştiri yapma	1	0,79
Periyodik bakım yapma	1	0,79

Propaganda değiştirme	1	0,79
Prova yapma	7	5,51
Psikoterapi yapma	2	1,57
Pusula kullanma	1	0,79
Sağlık kontrolü	5	3,94
Taktik verme	1	0,79
Tamir yapma	10	7,87
Tedavi etme	6	4,72
Tedavi takibi	1	0,79
Tedaviyi yeniden planlama	1	0,79
Teftiş etme	3	2,36
Teknik direktörün taktik değiştirmesi	1	0,79
Toplum	1	0,79
Virüs taraması	2	1,57
Yaşam	1	0,79
Yemek - pasta yapma	12	9,45
Yemek yapma süreci	1	0,79
Toplam	127	100

Öğrenme Düzeyini Artırma Kategorisine İlişkin Bulgular

Üretilen geçerli metaforların %62'si bu kategoride yer almaktadır. Öğretmen adayları bu kategoride; biçimlendirici değerlendirmenin temel amacı olan öğrencilerin öğrenme düzeylerini artırmayı içeren metaforlar geliştirmişlerdir.

Tablo 3

"Öğrenme Düzeyini Artırma" Kategorisine İlişkin Geliştirilen Metaforlara Ait Frekans ve Yüzde Değerleri

Metafor Adı	f	%
Canlı yetiştirme	15	18,99
Tamir yapma	10	12,66
Antrenman yapma	9	11,39
Yemek - pasta yapma	9	11,39
Denetim yapma	8	10,13
Tedavi etme	6	7,59
Prova yapma	4	5,06
Ameliyat etme	3	3,80
Sağlık kontrolü	3	3,80
Deneme sürüşü yapma	3	3,80
Psikoterapi yapma	2	2,53
Çıracak yetiştirme	2	2,53
Öğüt verme	1	1,27
Otomobil üretimi	1	1,27
Taktik verme	1	1,27
Toplum	1	1,27
Virüs taraması	1	1,27
Toplam	79	100

Öğretmen adaylarının öğrenme düzeyini artırma kategorisine yönelik geliştirdikleri her bir metafora ilişkin örnekler aşağıda yer almaktadır.

"Biçimlendirici değerlendirme **antrenman yapmaya** benzer; çünkü futbolcular belli aralıklarla idman yaparak; fiziki güç, teknik yeterlilik, hücum, savunma gibi alanlardaki eksikliklerini esas müsabaka öncesinde tamamlar. Biçimlendirici değerlendirme ile de tıpkı antrenman yapar gibi öğrencinin konu hakkındaki eksiklikleri bir sonraki konuya geçmeden tamamlanmaya çalışılır." K275

"Biçimlendirici değerlendirme **canlı yetiştirmeye** benzer; çünkü çiftçi, fidanı diker büyütür. Bu büyütme aşamasında sular, gübre ve ilaç verir, budama yapar. Bunları yaparken kontrol ederek bitkiye uygun farklı

yöntemler uygular. Biçimlendirici değerlendirmede de farklı yöntemlerle öğrencinin öğrenme düzeyi artırılmaya çalışılır...." K324

"Biçimlendirici değerlendirme **tamir yapmaya** benzer; çünkü tamirciler, bir ürünün bozuk olan yerlerini bulur ve düzeltir. Biçimlendirici değerlendirmede de öğretmenin öğrencilerin eksiklerini bulup düzeltmesi gibi..."K107

"Biçimlendirici değerlendirme **yemek-pasta yapmaya** benzer; çünkü yemek yaparken aşama aşama eksikler belirlenir. Tadına bakılarak eksikleri tamamlanmaya çalışılır. Aynı öğretmenin biçimlendirici değerlendirmede gidişatı değerlendirip buna göre eksikleri tamamlaması gibi..."K220

"Biçimlendirici değerlendirme **denetim yapmaya** benzer; çünkü denetim yapılan kurumun, işletme sırasında yapılan incelemelerle birtakım eksiklikleri veya olumlu yönleri rapor edilir. Bu eksiklikler belirlenerek giderilmeye çalışılır. Tıpkı biçimlendirici değerlendirmede olduğu gibi." K280

"Biçimlendirici değerlendirme **tedavi etmeye** benzer; çünkü doktor hastasını iyileştirmeye çalışırken çeşitli tedaviler uygular ve belli bir süre sonra tedavinin etkisini gösterip göstermediğine yaptığı tahlillerle, testlerle belirlemeye çalışır. Gerekirse tedavi yöntemini değiştirir. Biçimlendirici değerlendirme öğrencilerin eksiklerini belirleyip düzeltmek için yapılır. " K216

"Biçimlendirici değerlendirme **prova yapmaya** benzer; çünkü provada sahneye çıkmadan önce eksikleri gidermeye yönelik çalışmalar yapılır. Tıpkı biçimlendirici değerlendirme gibi ..." K077

"Biçimlendirici değerlendirme **ameliyat etmeye** benzer; çünkü doktor, yolunda gitmeyen bir durum olduğunda müdahale ederek bu durumu giderir. Biçimlendirici değerlendirmede de hatalı bilgiler bulunup hatanın ortadan kaldırılması sağlanır..." K115

"Biçimlendirici değerlendirme **sağlık kontrolüne** benzer; çünkü hasta insan tedavisi devam ederken kontrollere giderek hastalığının gidişatını takip eder. Öğretmen de biçimlendirici değerlendirmeyle, öğretim sürecinde sınav ve proje ödevleriyle öğrencilerinin gelişimini takip eder ve böylece başarı seviyesini artırmaya çalışır..."K016

"Biçimlendirici değerlendirme **deneme sürüşü yapmaya** benzer; çünkü deneme sürüşleri öğrenim sürecinde bireylere hem araba kullanmayı öğretmek, hem de yanlışlarını, eksiklerini görüp onları düzeltmelerini sağlamak için yapılır. Biçimlendirici değerlendirme de öğrencinin eksiklikleri düzeltilir...." K187

"Biçimlendirici değerlendirme **psikoterapi yapmaya** benzer; çünkü burada psikolog, hastasının hangi yönde zorluklar çektiğini gözlemler ve buna göre tedavi uygular. Belli bir süre sonra bu konudaki eksikliklerinin giderilip giderilmediğini belirler. Eğer giderilmediyse başka bir yöntem uygular. Biçimlendirici değerlendirme ile de öğretmen bu şekilde öğrencinin öğrenme düzeyini artırmaya çalışır. "K217

"Biçimlendirici değerlendirme **çırak yetiştirmeye** benzer; çünkü usta çırağı değerlendirerek eksikleri konusunda yol gösterir ve çırak eksiklerini giderip o işte üst mertebeye gelebilmek için çalışır ve daha başarılı olabilmek için ustasından yardım alır. Aynı biçimlendirici değerlendirme gibi ..."K036

"Biçimlendirici değerlendirme **otomobil üretimine** benzer; çünkü piyasaya sürülmek üzere üretime devam edilen otomobiller sürekli test edilerek aşama aşama tamamlanır ve hatalar düzeltilerek kusursuz şekilde sonuca ulaşması hedeflenir. Biçimlendirici değerlendirme de öğrenciyi test ederek daha başarılı hale getirmeyi amaçlar." K087

"Biçimlendirici değerlendirme **öğüt vermeye** benzer; çünkü komşu teyze yaptığı gözlemlerle eksiklikleri görür ve gidermek için nasihatler vererek yönlendirir. Biçimlendirici değerlendirmede de bu şekilde eksikleri fark edip düzeltilmesi yönündedir ..."K208

"Biçimlendirici değerlendirme **taktik vermeye** benzer; çünkü molada oyunculara eksik ve hatalı oldukları yönleri belirtilir. Tüm oyunculara ayrı görevler verilir ve uygulamaları istenir. Tıpkı biçimlendirici değerlendirmede olduğu gibi amaç, eksikliklerin ve yetersizliklerin giderilmesidir. ..."K277

"Biçimlendirici değerlendirme **topluma** benzer; çünkü nasıl ki toplum daha iyi bireyler yetiştirmek için uğraşursa bu değerlendirme de bireyin eksiklerini tamamlamaya çalışır."K057

"Biçimlendirici değerlendirme **virüs taramasına** benzer; çünkü virüs taraması var olan virüsleri temizler ve işleyişi kolaylaştırır. Öğretim sürecinde yapılan biçimlendirici değerlendirmelerde aynı şekilde öğrencilerin çalışıp hatalarını gidermelerini sağlar."K056

Öğrenme Eksikliklerini Belirleme Kategorisine İlişkin Bulgular

Geçerli metafor üreten öğretmen adaylarının %10'u bu kategoride yer almaktadır. Öğretmen adayları bu kategoride; öğrenme eksikliklerinin belirlenmesine odaklanmışlar ve biçimlendirici değerlendirmenin temel amaçlarından birisi olan öğrencilerin öğrenme eksikliklerinin belirlenmesine yönelik metaforlar geliştirmişlerdir.

Tablo 4

"Öğrenme Eksikliklerini Belirleme" Kategorisine İlişkin Geliştirilen Metaforlara Ait Frekans ve Yüzde Değerleri

Metafor Adı	f	%
Prova yapma	3	23,08
Teftiş etme	3	23,08
Nişanlılık süreci	2	15,38
Sağlık kontrolü	2	15,38
Harita	1	7,69
Pusula kullanma	1	7,69
Virüs tarama	1	7,69
Toplam	13	100

Öğretmen adaylarının öğrenme eksikliklerini belirleme kategorisine yönelik geliştirdikleri her bir metafora ilişkin örnek aşağıda yer almaktadır.

"Biçimlendirici değerlendirme **prova yapmaya** benzer; çünkü nasıl terzi kıyafeti dikme sürecinde müşterisini provalara çağırarak elbisedeki eksikleri belirliyorsa, biçimlendirici değerlendirmede de öğrenme eksiklikleri belirlenir..."K250

"Biçimlendirici değerlendirme **teftiş etmeye** benzer; çünkü banka müfettişleri belli zaman aralıklarında denetim yaparlar. Usulsüzlük veya eksik belge var mı diye kontrol ederler. Öğretmen de aynı şekilde süreç içerisinde öğrencilerin öğrenme düzeyini belirlemek için eksik bir şey var mı diye bir nevi teftiş yapar ..."K281

"Biçimlendirici değerlendirme **nişanlılık sürecine** benzer; çünkü bu süreçte bireyler birbirlerini daha yakından tanımak, eksiklerini görmek ve çözüm bulmaya çalışmaktadır. Biçimlendirici değerlendirmede de amaç eksikleri ortaya çıkarmaktır ..."K218

"Biçimlendirici değerlendirme **sağlık kontrolüne** benzer; çünkü doktor, hastasının hastalığında ilerleme veya gerileme olup olmadığını yapılan ara tahlillerle belirler. Tıpkı öğretmenin, biçimlendirici değerlendirmede yaptığı quizlerle öğrencilerinin eksikliklerini görmesi gibi..."K282

"Biçimlendirici değerlendirme **haritaya** benzer; çünkü harita sayesinde ilerlediğimiz yol hakkında bilgi ediniriz. Biçimlendirici değerlendirme ile de öğrencinin süreç içindeki eksiklikleri hakkında bilgi ediniriz..."K086

"Biçimlendirici değerlendirme **pusula kullanmaya** benzer; çünkü pusula gideceğimiz yönü bulmamıza yardımcı olur. Biçimlendirici değerlendirme de süreç boyunca, öğrencinin eksikliğinin neler olduğunu göstermeye çalışır." K191

"Biçimlendirici değerlendirme **virüs taramasına** benzer; çünkü virüs taraması, bilgisayardaki aksaklıkları bulup düzeltilmesi için geri bildirim verir. Aynı biçimlendirici değerlendirmedeki öğrenme- öğretme sürecinin gözden geçirilmesi gibi."K211

Öğretim Sürecini Yeniden Planlama Kategorisine İlişkin Bulgular

Geçerli metafor üreten öğretmen adaylarının %13'ü bu kategoride yer almaktadır. Öğretmen adayları bu kategoride; öğrenci gelişimini izleyerek öğrencilerin başarılarını artırmak ve öğrenme sürecinin gerektirdiği amaçlara ulaşmak için öğretim sürecine ilişkin yeni düzenlemeler yapılmasına ilişkin metaforlar sunmuşlardır.

Tablo 5

"Öğretim Sürecini Yeniden Planlama" Kategorisine İlişkin Geliştirilen Metaforlara Ait Frekans ve Yüzde Değerleri

Metafor Adı	f	%
Bitki yetiştirme şartları	4	25,00
Yemek-pasta yapma	3	18,75
Dekorasyon yapma	2	12,50
Akvaryum şartlarını düzenleme	1	6,25
İnsan kaynakları uzmanı	1	6,25
Öz eleştiri yapma	1	6,25
Propaganda değiştirme	1	6,25
Periyodik bakım yapma	1	6,25
Tedaviyi yeniden planlama	1	6,25
Teknik direktörün taktik değiştirmesi	1	6,25
Toplam	16	100

Öğretmen adaylarının öğretim sürecini yeniden planlama kategorisine yönelik geliştirdikleri her bir metafora ilişkin örnek aşağıda yer almaktadır.

"Biçimlendirici değerlendirme **bitki yetiştirme şartlarına** benzer; çünkü bitkinin aşama aşama gelişimi izlenir. Nasıl bir toprakta ne tür bir gübre ile ne kadar süre sulamayla geliştiği, gelişirken böceklenme, güneş yakması gibi güçlükleri belirlenir. Buna göre gelişim süreci yeniden planlanır. Bunun gibi biçimlendirici değerlendirmede, öğrenmede güçlü çekme durumları belirlenir ve süreç buna göre planlanır ..." K248

"Biçimlendirici değerlendirme **yemek yapmaya** benzer; çünkü yemek yapılırken tadına bakılarak, tadının iyi ya da kötü olmasına göre yemeğin tuzuna, baharatına müdahale edilir. Biçimlendirici değerlendirme ile öğretim sürecine müdahale edilmesi gibi..." K037

"Biçimlendirici değerlendirme **dekorasyon yapmaya** benzer; çünkü evin yapısı, odaları, şekli belirlendikten sonra daha güzel bir ev ortamı oluşturmak için süreç içinde ev dekorasyonunda değişiklikler yapılır. Biçimlendirici değerlendirme ile de öğrenmelerin olumlu yönde ilerlemesi için öğretim süreci yeniden şekillendirilir..." K136

"Biçimlendirici değerlendirme **akvaryum şartlarını düzenlemeye** benzer; çünkü ne kadar besin vermek gerekir, ortam sıcaklığı kaç derece olmalıdır... gözlemlenerek karar verilir. İhtiyaca göre akvaryum ortamında bazı değişiklikler yapılır. Benzer şekilde biçimlendirici değerlendirme sonuçlarına göre sürecin şekillendirilmesi gibi ..." K041

"Biçimlendirici değerlendirme **insan kaynakları uzmanına** benzer; çünkü insan kaynakları uzmanı nasıl ki çalışanları tanıyıp eksikleri konusunda hizmet içi eğitim sağlayarak onların bilgilerini yeniden şekillendiriyorsa, biçimlendirici değerlendirme de öğretim sürecini yeniden şekillendirir." K276

"Biçimlendirici değerlendirme **öz eleştiri yapmaya** benzer; çünkü kişi öz eleştiri yaparak kendi eksikliklerini belirler ve daha iyiye gitmeyi amaçlar. Bu doğrultuda belirli bir amaç oluşturur. Biçimlendirici değerlendirmede öz eleştiri gibidir. Belirlenen amaç doğrultusunda süreci dönem dönem yeniden planlarsın..." K278

"Biçimlendirici değerlendirme **periyodik bakım yapmaya** benzer; çünkü belirli zaman aralıklarında ürünler kontrol edilir ve bakımları yapılır. Biçimlendirici değerlendirmede de öğrenmeler kontrol edilerek gerekli düzenlemeler yapılır..." K009

"Biçimlendirici değerlendirme **propaganda değiştirmeye** benzer; çünkü siyasetçiler, mitingler sonrası seçim anketlerine bakarak oy oranlarını artırmak için farklı propaganda stratejileri belirleyebilirler. Biçimlendirici değerlendirmede de ünite sonlarında yapılan sınav sonuçlarına göre öğretim yöntem ve tekniğinin yeniden düzenlenmesi gibi..." K315

"Biçimlendirici değerlendirme **tedaviyi yeniden planlamaya** benzer; çünkü nasıl ki biçimlendirici değerlendirme ile süreç izlenerek yeniden planlanırsa benzer şekilde doktor da hastaları izleyerek hastalıklarının ne derece arttığı veya azaldığını gözlemler. Bu izlemler sonucuna göre tedaviyi değiştirir." K125

"Biçimlendirici değerlendirme **teknik direktörün taktik değiştirmesine** benzer; çünkü teknik direktör, maç süresince oyuncularını veya kullandıkları tekniği değiştirerek maç süresince en uygun olanı sergilemelerini sağlar. Biçimlendirici değerlendirme ile de öğretmen, öğrencilerin eksiklerine göre yeni taktikler vererek süreci planlar ..." K004

Süreç Boyunca Değerlendirme Kategorisine İlişkin Bulgular

Geçerli metafor üreten öğretmen adaylarının %15'i bu kategoride yer almaktadır. Öğretmen adayları bu kategoride; ölçme ve değerlendirme uygulamalarının tüm sürece yayılması ve öğretim faaliyetleri ile değerlendirme uygulamalarının birbirine entegre edilmesine ilişkin metaforlar geliştirmişlerdir.

Tablo 6

"Süreç Boyunca Değerlendirme" Kategorisine İlişkin Geliştirilen Metaforlara Ait Frekans ve Yüzde Değerleri

Metafor Adı	f	%
Çocuk yetiştirme	4	21,05
Bahçivanlık	3	15,79
Ağaç budama	2	10,53
Fidan yetiştirme	2	10,53
Aile eğitimi	1	5,26
Bebek bakma	1	5,26
Film yönetme	1	5,26
İyi bir dost	1	5,26
Marangozluk	1	5,26
Tedavi takibi	1	5,26
Yaşam	1	5,26
Yemek yapma süreci	1	5,26
Toplam	19	100

Öğretmen adaylarının süreç boyunca değerlendirme kategorisine yönelik geliştirdikleri her bir metafora ilişkin örnek aşağıda yer almaktadır.

"Biçimlendirici değerlendirme **çocuk yetiştirmeye** benzer; çünkü anne çocuğuna hayat boyu eğitim verir, doğruyu yanlış gösterir. Biçimlendirici değerlendirme de süreç boyu devam ettiği için anne çocuk ilişkisine benzer." K033

"Biçimlendirici değerlendirme **bahçivanlığa** benzer; çünkü bahçivanın görevi belirli bir süreç içerisinde bahçeyi, ağaçları belli bir şekle getirip düzene sokmaktır, bir süreç söz konusudur. Biçimlendirici değerlendirme de öğretim sürecinin tümüne entegre edilmiştir..." K146

"Biçimlendirici değerlendirme **ağaç budamaya** benzer; çünkü bahçivan ağaçları budayarak onlara şekil verir. Bunu belli bir dönemde değil sürekli yapar. Biçimlendirici değerlendirme de tüm sürece entegre edilmiştir..." K144

"Biçimlendirici değerlendirme **fidan yetiştirmeye** benzer; çünkü bir fidanın büyümesi ve meyve vermesi için zaman ve emeğe ihtiyaç vardır. Öğrenci de buna benzer süreçlerden geçer. Bu yüzden bu değerlendirme türünü de sürece yayıldığı için fidan yetiştirmeye benzetebiliriz." K197

"Biçimlendirici değerlendirme **aile eğitime** benzer; çünkü aile, hayat boyu yanımızdadır ve aile ilişkilerimiz hayatımızın şekillendirilmesinde önemlidir. Biçimlendirici değerlendirme de öğrenme süreci boyunca devam eder..."K210

"Biçimlendirici değerlendirme **bebek bakmaya** benzer; çünkü düzenli olarak bebeğin ihtiyacına göre sütü, maması, bezi kontrol edilip gerekli işlemler yapılır. Biçimlendirici değerlendirme de ders boyunca her zaman uygulanan bir değerlendirmedir ..."K019

"Biçimlendirici değerlendirme **film yönetmeye** benzer; çünkü yönetmen bütün sürecin içindedir ve süreci yapılandırır, tıpkı biçimlendirici değerlendirme gibi" K195

"Biçimlendirici değerlendirme **iyi bir dosta** benzer; çünkü insanın dostu her süreçte yanındadır, eksiklerini söyler hatalarını düzeltir. Biçimlendirici değerlendirme de süreç boyunca." K227

"Biçimlendirici değerlendirme **marangozluğa** benzer; çünkü marangoz bir tahtayı alır, keser, biçer ve işler. Yavaş yavaş şekillendirir. Yani biçimlendirici değerlendirme gibi süreç dâhilinde olur." K126

"Biçimlendirici değerlendirme **tedavi takibine** benzer; çünkü hastanın her aşamada tahlil değerleri karşılaştırılır ve yenilenir. Biçimlendirici değerlendirme de bir süreç olduğu için her aşamada yapılır." K140

"Biçimlendirici değerlendirme **yaşama** benzer; çünkü nasıl ki yaşam içerisinde hatalar yapılıyor ve düzeltiliyorsa biçimlendirici değerlendirme de süreç içinde devam eder." K076

"Biçimlendirici değerlendirme **yemek yapma sürecine** benzer; çünkü yemek yaparken sürecin içinde oluruz. Hangi malzemeden hangi miktarda katılacağını belirleyerek yemeği yaparız. Biçimlendirici değerlendirmede de bir süreç vardır." K180

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Öğretmen adaylarının biçimlendirici değerlendirme kavramına ilişkin algılarının geliştirdikleri metaforlar aracılığıyla incelendiği bu araştırma sonucunda 127 öğretmen tarafından geliştirilen 42 farklı metafor tespit edilmiştir. Geliştirilen metaforlar; "Öğrenme düzeyini artırma", "Öğrenme eksikliklerini belirleme", "Öğretim sürecini yeniden planlama" ve "Süreç boyunca değerlendirme" olmak üzere dört kategoride incelenmiştir. Kategorilere ilişkin frekanslara bakıldığında en çok metaforun "Öğrenme düzeyini artırma" (%62) kategorisinde geliştirildiği ve bunu "Süreç boyunca değerlendirme" (%15), "Öğretim sürecini yeniden planlama" (%13) ve "Öğrenme eksikliklerini belirleme" (%10) kategorilerinin izlediği belirlenmiştir. Öğretmen adaylarının geliştirdikleri metaforların genel olarak biçimlendirici değerlendirmenin karakteristikleri ile uyumlu olduğu görülmektedir (Cauley & McMillan, 2010).

Elde edilen ilk kategori olan "Öğrenme düzeyini artırma" kategorisine paralel olarak farklı araştırmacılar biçimlendirici değerlendirmenin temel amacını öğrenme düzeyini artırmak (Dick ve diğ., 2001, Popham, 2008) olarak ele almaktadır. Diğer taraftan biçimlendirici değerlendirmenin "öğrenme için değerlendirme" anlayışı ile paralellik taşıması (Stiggins, 2002) da elde edilen bulgunun alanyazınla uyumlu olduğunu göstermektedir. Bu açıdan bakıldığında öğretmen adaylarının geliştirdikleri metaforların çoğunun biçimlendirici değerlendirmenin en temel karakteristiği ile ilişkili olması geçerli metafor üreten öğretmen adaylarının biçimlendirici değerlendirmenin temel yaklaşımı hakkında geçerli algılar geliştirdiği şeklinde yorumlanabilir.

Çalışmada elde edilen ikinci kategori "Süreç boyunca değerlendirme" şeklindedir. Biçimlendirici değerlendirmeyi tanılayıcı ve düzey belirleyici değerlendirmeden ayıran kritik özelliklerinden birisi değerlendirmenin sürece yayılmış olmasıdır. Çünkü tanılayıcı değerlendirme genellikle öğretim sürecinin öncesinde ya da başında öğrencilerin kavramlara ne kadar sahip olduklarını belirlemek amacıyla yapılır (Keeley, 2008). Düzey belirleyici değerlendirme ise genellikle öğretim sürecinden sonra yapılır (Boud, 2000). Biçimlendirici değerlendirme ise öğretim süreci boyunca öğretmen ve öğrencilerin aktif olarak katıldığı bir değerlendirme türü (Popham, 2008) olarak ele alındığından dolayı katılımcıların geliştirdikleri metaforların biçimlendirici değerlendirmenin bu karakteristiği ile uyumlu olduğu göze çarpmaktadır.

Çalışmada elde edilen üçüncü kategori "Öğretim sürecini yeniden planlama" şeklindedir. Biçimlendirici değerlendirme uygulamalarının temel amacı öğrencilerin öğrenme düzeyini artırmak olarak ele alınmaktadır. Bu bağlamda biçimlendirici değerlendirme uygulamalarını düzey belirleyici değerlendirmeden ayıran en önemli farklardan birisi de değerlendirme sonuçlarının kullanılması ya da öğretim sürecine yansımalarıdır. Çünkü düzey belirleyici değerlendirmede hangi öğretimsel amaçlara ulaşıldığını belirlemek ve öğrencilerin öğrenme düzeyleri hakkında bilgi edinmek amaçlanmaktadır (Miller ve diğ., 2009). Yani düzey belirleyici değerlendirmede değerlendirme sonuçları öğrencilerin başarıları hakkında karar vermek ve buna ilişkin yorumlar yapmak için kullanılır. Biçimlendirici değerlendirmede ise değerlendirme sonuçları, öğretim sürecinin etkililiğinin belirlenmesi ve öğretmen ile öğrencilere dönüt vermek için kullanılır (Popham, 2008). Temel yaklaşımı "öğrenme için değerlendirme" olan biçimlendirici değerlendirme uygulamaları sonucunda öğretim sürecine ilişkin dönütler alan öğretmenler bu dönütler ışığında öğretim sürecini yeniden planlarlar (Hargreaves, 2005). Bu bağlamda "öğretim sürecini yeniden planlama" kategorisine ilişkin üretilen metaforların biçimlendirici değerlendirme uygulamalarının bu boyutu ile ilişkili ve anlamlı olduğu görülmektedir.

Çalışmada biçimlendirici değerlendirmeye ilişkin elde edilen son kategori ise "Öğrenme eksikliklerini belirlemedir". Buna göre temel amacı öğrencilerin öğrenme düzeyini artırmak olan biçimlendirici değerlendirme uygulamalarının amaca hizmet edebilmesi ancak öğrencilerin süreç içindeki öğrenme düzeylerinin belirlenmesi ile mümkün olacaktır. Bu bağlamda öğrencilerin süreç içindeki öğrenme düzeylerini belirlemek yani bir diğer deyişle muhtemel öğrenme eksikliklerini belirlemek sürecin önemli boyutlarından birisidir. Çünkü öğrenme eksikliklerinin belirlenmesi sayesinde hem öğretmenler süreç hakkında hem de öğrenciler kendi düzeyleri hakkında bilgilendirici dönütler alacaklardır (Cauley & McMillan, 2010; Popham, 2008). Biçimlendirici değerlendirme uygulamalarının öğretim sürecindeki bu rolünden hareketle katılımcıların geliştirdikleri metaforların biçimlendirici değerlendirmenin bu amacıyla uyumlu olduğu göze çarpmaktadır.

Metaforlar aracılığıyla, öğretmen adaylarının biçimlendirici değerlendirmeye ilişkin algılarının incelendiği bu araştırma sonucunda ulaşılan kategorilerin biçimlendirici değerlendirme uygulamalarının karakteristikleri ile uyumlu olması öğretmen adaylarının (geçerli metafor üretenlerle sınırlı olmak üzere) biçimlendirici değerlendirme faaliyetlerinin felsefesi ve öğretim sürecindeki temel rolüne ilişkin derinlemesine anlayış geliştirdiğini gösterebilir. Bu anlayışlar oldukça önemlidir zira bazı araştırmacılar, öğretmenlerin değerlendirme faaliyetlerinin öğrencilerin öğrenme düzeylerini artırmakta bir araç olması gerektiğinin farkında olsalar bile çoğunun öğretim süreci ile değerlendirme sürecini entegre etmekte yeterli bilgi ve beceriye sahip olmadıklarını belirtmişlerdir (Cheng, 2006). Hatta bazı araştırmalarda öğretmenlerin değerlendirme türlerini bilmekle birlikte öğrencilerin öğrenme düzeylerinin artırılmasında bu değerlendirme türlerinin hangisinin kullanılabileceği ile ilgili derinlemesine bir anlayışa sahip olmadıkları belirlenmiştir (Frey, 2009).

Bu çalışmaya benzer olarak öğretmen adaylarının "değerlendirme" kavramına ilişkin algılarının incelendiği çalışmalarda da benzer metaforların geliştirildiği görülmektedir. Tatar ve Murat (2011) çalışmalarında bu çalışma sonuçlarına benzer olarak öğretmen adaylarının biçimlendirici değerlendirmeye ilişkin çok sayıda (21) farklı metafor geliştirdiklerini tespit etmişlerdir. Çalışmalarında biçimlendirici değerlendirmeye ilişkin tespit ettikleri; "Pusulâ", "Harita" ve "Canlı Yetiştirme" gibi bazı metaforların bu çalışmadaki katılımcılar tarafından da geliştirildiği göze çarpmaktadır. Ancak bu çalışmada, Tatar ve Murat (2011)'in çalışmasından farklı olarak doğrudan biçimlendirici değerlendirme kavramına odaklanılması sayesinde metaforların biçimlendirici değerlendirmenin hangi karakteristiği ile ilgili olarak geliştirildiğine ilişkin bilgiler de sunulmuştur.

Sınırlılıklar ve Öneriler

Bu çalışmada öğretmen adaylarının amacına göre değerlendirme türlerinden birisi olan biçimlendirici değerlendirmeye yönelik algıları metaforlar aracılığıyla incelenmiştir. Bilindiği gibi amacına göre değerlendirme türleri; tanılayıcı, biçimlendirici ve düzey belirleyici olmak üzere üç grupta toplanmaktadır (Miller ve diğ., 2009). Bu çalışmada katılımcı sayısının fazla olması ve biçimlendirici değerlendirmeye ilişkin algıların daha derinlemesine incelenmesi amacıyla diğer iki değerlendirme türüne ilişkin algılar incelenmemiştir. Yapılacak olan yeni araştırmalarda bu değerlendirme türlerine ilişkin algıların da

incelenmesi önerilebilir. Diğer taraftan bu araştırmada öğretmen adaylarının algıları metaforlar aracılığıyla incelenmiştir. Yapılacak yeni araştırmalarda algıların, ölçek, çizim ve görüşme gibi farklı araçlarla incelenmesi bu konuda farklı bakış açıları geliştirilmesini sağlayabilir. Bu araştırmanın başka bir sınırlılığı sadece öğretmen adaylarıyla yürütülmüş olmasıdır. Sınıf içi ölçme ve değerlendirme uygulamalarının öğretmenler tarafından gerçekleştirildiği göz önüne alındığında (Brookhart, 1997) öğretmenlerin de değerlendirmeye ilişkin algılarının belirlenmesi önemlidir. Bu bağlamda yapılacak yeni araştırmalarda öğretmenlerin de farklı değerlendirme türlerine ilişkin algılarının belirlenmesi önerilebilir.

Çıkar Çatışması Bildirimi

Yazarlar, bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve /veya yayınlanmasına ilişkin herhangi bir potansiyel çıkar çatışması beyan etmemiştir.

Destek/Finansman Bilgileri

Yazarlar, bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve/veya yayınlanması için herhangi bir finansal destek almamıştır.

KAYNAKÇA

- Abadiano, H. R., & Turner, J. (2003). Thinking it through: Re-examining our beliefs about assessment for diverse students. *NERA Journal*, 39(1), 58-63.
- Akan, D., Yalçın, S., & Yıldırım, İ. (2014). "Okul Müdürü" kavramına ilişkin öğretmenlerin metaforik algıları. *İlköğretim Online*, 13(1), 169-179.
- Ames, C. (1992). Classrooms: Goals structures and student motivation. *Journal of Educational Psychology*, 84(3), 261-271.
- Arnett, R. C. (1999). Metaphorical guidance: Administration as building and renovation. *Journal of Educational Administration*, 37(1), 80-89.
- Aydın, F., & Eser-Ünalı, Ü. (2010). The analysis of geography teacher candidates' perceptions towards "geography" concept with the help of metaphors. *International Online Journal of Educational Sciences*, 2(2), 600-622.
- Aydın, İ. S., & Pehlivan, A. (2010). Türkçe öğretmeni adaylarının öğretmen ve öğrenci kavramlarına ilişkin kullandıkları metaforlar. *Turkish Studies*, 5(3), 818-842.
- Balcı, F. A. (2011). Metaphorical images of school: School perceptions of primary education supervisors. *Eurasian Journal of Educational Research (EJER)*, (44), 51-70.
- Başaran-Uğur, A. R., & Baysal, S. (2017). Ortaokul öğrencilerinin İngilizce öğretmeni kavramına ilişkin metaforik algıları. *Journal of International Social Research*, 10(52), 730-736.
- Bircan, T. S. (2018). Metaphors of history teachers candidates in Turkey on teaching profession. *International Journal of Educational Methodology*, 4(2), 83-93.
- Black, P., & William, D. (1998). Assessment and classroom learning. *Assessment in Education: Principles, Policy, and Practice*, 5(1), 7-74.
- Bol, L. (2004). Teachers' assessment practices in a high-stakes testing environment. *Teacher Education and Practice*, 17(2), 162-181.
- Boud, D. (2000). Sustainable assessment: Rethinking assessment for the learning society. *Studies in Continuing Education*, 22(2), 151-167.
- Bredeson, P. V. (1988). Perspectives on schools: Metaphors and management in education. *Journal of Educational Administration*, 26(3), 293-310.
- Brookhart, S. M., & DeVoge, J. G. (1999). Testing a theory about the role of classroom assessment in student motivation and achievement. *Applied Measurement in Education*, 12(4), 409 – 425.
- Brookhart, S. M. (1997). A theoretical framework for the role of classroom assessment in motivating student effort and achievement. *Applied Measurement in Education*, 10(2), 161 – 180.
- Buldur, S. (2014). *Performansa dayalı tekniklerle yürütülen biçimlendirici değerlendirme sürecinin öğretmen ve öğrenci üzerindeki etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Buldur, S., & Doğan, A. (2017). Performansa dayalı tekniklerle yürütülen biçimlendirmeye yönelik değerlendirme sürecinin öğrencilerin hedef yönelimlerine etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32(1), 143-167.
- Cauley, K., & McMillan, J. (2010). Formative assessment techniques to support student motivation and achievement. *The Clearing House*, 83(1), 1-6.

- Cerit, Y. (2006). Öğrenci, öğretmen ve yöneticilerin okul kavramıyla ilgili metaforlara ilişkin görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 6(3), 669-699.
- Cerit, Y. (2008). Öğretmen kavramı ile ilgili metaforlara ilişkin öğrenci, öğretmen ve yöneticilerin görüşleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(4), 693-712.
- Cheng, H. M. (2006). Junior secondary science teachers' understanding and practice of alternative assessment in Hong Kong: Implications for teacher professional development. *Canadian Journal of Science, Mathematics and Technology Education*, 6 (3), 227-243.
- Clark, I. (2012). Formative assessment: Assessment is for self-regulated learning. *Educational Psychology Review*, 24(2), 205-249.
- Cizek, G. J. (1997). Learning, achievement, and assessment: Constructs at a crossroads. In G. D. Phye (Ed.), *Handbook of classroom assessment: Learning, adjustment, and achievement*. San Diego, CA: Academic Press.
- Cresswell, J. W. (1998). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five traditions* London: Sage Publications
- Çelikten, M. (2006). Kültür ve öğretmen metaforları. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(21), 269-283.
- Çepni, S. (2008). Performansların değerlendirilmesi. E. Karip (Editör). *Ölçme ve değerlendirme*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Çobanoğlu, N., & Gökalp, S. (2015). Öğretmen adaylarının okul müdürüne ilişkin metaforik algıları. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(31), 279-295.
- Dick, W., Carey, L., & Carey, J. O. (2001). *The systematic design of instruction* (5th ed.). New York: Longman.
- Doğan, D. (2014). Öğretmen adaylarının perspektifinden okul kavramının metaforlarla analizi. *Kuramsal Eğitim Bilim Dergisi*, 7(3), 361-382.
- Dönmez, Ö. (2008). *Türk eğitim sisteminde kullanılan yönetici metaforları (Kayseri ili örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.
- Döş, İ. (2010). Aday öğretmenlerin müfettişlik kavramına ilişkin metafor algıları. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 9(3), 607-629.
- Ekiz, D., & Koçyiğit, Z. (2013). Sınıf öğretmenlerinin "öğretmen" kavramına ilişkin metaforlarının tespit edilmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 21(2), 439-458.
- Eminoğlu-Küçüktepe, S. & Gürültü, E. (2014). Öğretmenlerin "yapılandırmacı öğretmen" kavramına ilişkin algılarına yönelik metafor çalışması örneği. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(2), 282-305.
- Eren, A., & Tekinarslan, E. (2013). Öğretmen, öğretme, öğrenme, öğretim materyali ve değerlendirmeye ilişkin metaforlar: Yapısal bir analiz. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 12(3), 443-467.
- Fourie, I., & Van Niekerk, D. (2001). Follow-Up on the portfolio assessment a module in research information skills; an analysis of its value. *Education for Information*, 19, 107-126.
- Frey, A. C. (2009). *Teachers' understanding and use of formative assessment strategies: A multiple embedded case study in K-12 urban ring schools of a mid-size city in Rhode Island*. Unpublished Doctoral Dissertation (UMI No. 3365829).
- Gedikli, H. (2018). *Fen eğitiminde biçimlendirici değerlendirme uygulamalarının öğrencilerin üst bilişsel bilgi ve becerilerine etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sivas.
- Genç, E. (2005). *Development and validation of an instrument to evaluate science teachers' assessment beliefs and practice*. Unpublished Doctoral Dissertation, College of Education, The Florida State University.
- Gilligan, M.E. (2007). *Traditional versus alternative assessments: Which type do high school teachers perceive as most effective in the assessment of higher-order thinking skills*. Unpublished Doctoral Dissertation, (UMI No. 3324163).
- Gök, B., & Erdoğan, T. (2010). Investigation of pre-service teachers' perceptions about concept of technology through metaphor analysis. *Turkish Online Journal of Educational Technology*, 9(2), 145-160.
- Gök, B., Erdoğan, O., Özen-Altinkaynak, S., & Erdoğan, T. (2012). Investigation of pre-service teachers' perceptions about concept of measurement and assessment through metaphor analysis. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 46, 1997-2003.
- Goodrum, D., Hackling, M. & Rennie, L. (2001). The status and quality of teaching and learning of science in Australian schools: A research report. Canberra: Department of Education Training and Youth Affairs.

- Gulikers, J. M., Bastiaens, T. J., Kirschner, P. A., & Kester, L. (2006). Relations between student perceptions of assessment authenticity, study approaches and learning outcome. *Studies in Educational Evaluation*, 32(4), 381-400.
- Gürkan, G., Özgün, B. B., & Kahraman, S. (2017). Öğretmen adaylarının bilgi kavramına ilişkin metaforik algıları. *İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 4(8), 1-18.
- Hargreaves, E. (2005). Assessment for learning? Thinking outside the (black) box. *Cambridge Journal of Education*, 35(2), 213-224.
- Inbar, D. E. (1996). The free educational prison: Metaphors and images. *Educational Research*, 38(1), 77-92.
- Kalyoncu, R. (2012). Görsel sanatlar öğretmeni adaylarının "öğretmenlik" kavramına ilişkin metaforları. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(20), 471-484.
- Keeley, P. (2008). *Science formative assessment: 75 practical strategies for linking assessment, instruction, and learning*. California: Corwin Press.
- Kıral, E. (2015). Öğretmen adaylarının algılarına göre öğretmen metaforları. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(1), 57-65.
- Kobak, M., & Taskin, N. R. (2012). Prospective teachers' perceptions of using technology in three different ways. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 46, 3629-3636.
- Koçak, C. (2013). Metaphorical perceptions of teacher candidates towards the school concept: Lotus flower model. *Mevlana International Journal of Education (MIJE)*, 3(4), 43-56.
- Korkmaz, M., & Çevik, M. S. (2018). Ortaokul öğretmenlerinin müdür kavramına ilişkin metaforik algıları. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 11(4), 973-1002.
- Kövecses, Z. (2010). *Metaphor: A practical introduction*. Oxford University Press.
- Kurt, A. A., & Özer, Ö. (2013). Metaphorical perceptions of technology: Case of Anadolu University teacher training certificate program. *Journal of Theory & Practice in Education (JTPE)*, 9(2), 94-112.
- Lakoff, G., & Johnson, M. (1980). *Metaphors we live by*. University of Chicago press.
- Linn, G. B., Sherman, R., & Gill, P. B. (2007). Making meaning of educational leadership: The principalship in metaphor. *NASSP Bulletin*, 91(2), 161-171.
- Linn, R. (1990). Essentials of student assessment: from accountability to instructional aid. *Teachers College Record*, 91(3), 422-436.
- Mahlis, M., & Maxson, M. (1998). Metaphors as structures for elementary and secondary preservice teachers' thinking. *International Journal of Educational Research*, 29(3), 227-240.
- Maslovaty, N., & Kuzi, E. (2002). Promoting motivational goals through alternative or traditional assessment. *Studies in Educational Evaluation*, 28(3), 199 – 222.
- McMillan, J. H. (1997). *Classroom assessment: Principles and practice for effective instruction*. Boston: Allyn and Bacon.
- Miller, M., Linn, R., & Gronlund, N. (2009). *Measurement and assessment in teaching*. Upper Saddle River, NJ: Pearson.
- Nalçacı, A., & Bektaş, F. (2012). Öğretmen adaylarının okul kavramına ilişkin algıları. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(1), 239-258.
- Nicol, D. J., & Macfarlane-Dick, D. (2006). Formative assessment and self-regulated learning: A model and seven principles of good feedback practice. *Studies in Higher Education*, 31(2), 199-218.
- Nikitina, L., & Furuoka, F. (2008). "A language teacher is like...": examining Malaysian students' perceptions of language teachers through metaphor analysis. *Online Submission*, 5(2), 192-205.
- Ogurlu, Ü., Öpengin, E., & Hızlı, E. (2015). Üstün yetenekli öğrencilerin okul ve öğretmene ilişkin metaforik algıları. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (46), 67-83.
- Oxford, R. L., Tomlinson, S., Barcelos, A., Harrington, C., Lavine, R. Z., Saleh, A., & Longhini, A. (1998). Clashing metaphors about classroom teachers: Toward a systematic typology for the language teaching field. *System*, 26(1), 3-50.
- Özdemir, S. M. (2012). Eğitim programı kavramına ilişkin öğretmen adaylarının metaforik algıları. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 5(3), 369-393.
- Patton, M.Q. (2002). *Qualitative research & evaluation methods*. California: Sage Publications.
- Popham, W. J. (2008). *Transformative assessment*. Alexandria, VA: Association for Supervision and Curriculum Development.
- Pratte, R. (1981). Metaphorical models and curriculum theory. *Curriculum Inquiry*, 11(4), 307-320.
- Saban, A. (2004). Giriş düzeyindeki sınıf öğretmeni adaylarının "öğretmen" kavramına ilişkin ileri sürdükleri metaforlar. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(2), 131-155.
- Saban, A. (2008a). İlköğretim I. kademe öğretmen ve öğrencilerinin bilgi kavramına ilişkin sahip oldukları zihinsel imgeler. *İlköğretim Online*, 7(2), 421-455.
- Saban, A. (2008b). Okula ilişkin metaforlar. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 14(3), 459-496.

- Saban, A., & Keleşoğlu, A. (2011). Bilgisayar öğretmeni adaylarının "okul" ve "bilgisayar öğretmeni" kavramlarına ilişkin zihinsel imgeleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 11(1), 423-446.
- Saban, A., Koçbeker, B. N., & Saban, A. (2006). Öğretmen adaylarının öğretmen kavramına ilişkin algılarının metafor analizi yoluyla incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 6(2), 461-522.
- Shuell, T. J. (1990). Teaching and learning as problem solving. *Theory into Practice*, 29(2), 102-108.
- Stiggins, R. J. (2002). Assessment crisis: The absence of assessment for learning. *Phi Delta Kappan* 83(10), 758-765.
- Struyven, K, Dochy, F., & Janssens, S. (2005). Students' perceptions about evaluation and assessment in higher education: A review. *Assessment and Evaluation in Higher Education*, 30(4), 325-341.
- şahin, A., & Sabancı, A. (2018). Pedagojik formasyon öğrencilerinin maarif müfettişlerine ilişkin algıları: Metafor çalışması. *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 9(1), 83-101.
- Tatar, N., & Murat, S. (2011). Öğretmen adaylarının değerlendirmeye yönelik algıları. *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2(4), 70-88.
- Toker-Gökçe, A., & Bülbül, T. (2014). Okul bir insan bedenidir: Meslek lisesi öğrencilerinin okul algılarına yönelik bir metafor çalışması. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 63-88.
- Töremen, F., & Döş, İ. (2009). İlköğretim öğretmenlerinin müfettişlik kavramına ilişkin metaforik algıları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 9(4), 1973-2012.
- Yalçın, M., & Erginer, A. (2012). İlköğretim okullarında okul müdürüne ilişkin metaforik algılar. *Öğretmen Eğitimi ve Eğitimcileri Dergisi*, 1(2), 229-256.
- Yıldırım, A., & şimşek, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

İletişim/Correspondence

Doç. Dr. Serkan BULDUR, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, serkan.buldur@gmail.com
Bil. Uzm. Gülendamar HASBEK, Bahçeşehir Eğitim Kurumları, gulendamunsal@hotmail.com